MODERJORDEN

ORGAN FÖR SOCIAL KUNSKAP OCH BEFRIELSE

April och Maj 1923 | Redaktör och ansvarig utgivare: Eugen Albán | 2:dra årg. Pris 30 öre.

BOTICELLE ÄLSKOGSLEK

MODERJORDEN

DIKT AV JOHN FORSLUND

Under livets alla skiften,
uti sång, i dikt, i ord,
ifrån vaggan, fram till griften,
ljuder skönast Moderjord.

Sakna vi all timlig näring,
uppå enkelt, torvtigt bord,
hoppas vi få skörd och äring
städse ifrån Moderjord.

Ingen gudaboren konung,
till att härska blivit smord,
som ej sugit saft och honung
ifrån stulen Moderjord.

När som tempelklockan ringer,
samlande en fårahjord,
frigjord ande vitklädd springer,
hän från ödslig Moderjord.

Prästen ifrån predikstolen,
täljer sagan om ett mord,
medan ute skiner solen,
över dödrädd Moderjord.

Märk nu noga vad han säger:
"Judasstammen den är gjord
till vår fräisning, ty den äger
guldet på vår Moderjord".

På min tankes tysta fråga
Petrus svarar oåtspord:
"Judasprästens själ i låga
döden dog på Moderjord".

Var vi födas, vart vi hamna,
Om i söder, om i nord,
troget väntar för att famna
oss i skötet Moderjord.

VÅR.

Ovanstående rubrik är ett ord som inger fäststämning i allas hjärtan. Nu är våren här. För den arbetande klassen kommer aldrig det ordet att få sin fulla betydelse så länge den skall vara bunden både till kropp och själ av slit och umbäranden. Den som skall kunna njuta av våren skall ej som den fattige proletären bo på en bakgård, dit solen aldrig sänder en stråle av sitt livgivande ljus. När man ser den djupa och stora skillnaden på samhällsställningen, kapitalet och arbetet, hur olika de kan utnyttja våren och vårglädjen, kan man ej finna vad mening det är för den arbetande trälen att längre finna sig i att jämt vara satt tillbaka och att aldrig riktigt få njuta av livet. Varför skall aldrig den stora massan vakna till insikt om att felet ligger hos dem själva som inte gör det minsta för att en gång få inandas vårluft och livsglädje. En enig samling för ett sådant krav är av nöden om vi ej alldeles skola gå under. Se hur i naturen allt lever opp till nytt liv. Varför skall ej även vi liksom allt annat bryta oss ut ur det bindande omhölje, som omsluter oss och för en gångs skull få se solen lysa över ett fritt folk, fritt från både andliga och lekamliga bojor. Men som det ser ut finns det ingen möjlighet att väcka den stora massan till en sådan viljeyttring. Vidskepelse och sport håller nu mera än någonsin massan fången i sina bojor. Så länge vi har möjlighet att hålla arbetarungdomen kvar i idrottsföreningarna och i svartkonsttemplet är ej någon fara för oss, resonerar kapitalisterna. Och vi ge dem rätt. Så länge arbetareklassen ej har en tanke på något annat får den nog nöja sig med att inandas bakgårdsluften och att deras barn ha sin lekplats i rännstenen.

I stället för att känna sig fri och glad som lärkan i skyn en härlig vårdag, får de nu träla i fabriker och i underjorden år ut och år in och aldrig ens tänka på hur det känns att leva livet i den fria naturen. Ung och gammal! Upp till agitation för en ändring av nu rådande missförhållanden som hålla på att för all framtid beröva er rätten att få andas frisk luft, att få leva livet som en människa. Om vi alla i var sin stad gör vad vi kan skola vi snart få sjunga: "Nu dagas det bröder, se östern i guld". Måtte den dagens morgon snart vara här, då solen i allt sitt majestät går opp och lyser över ett fritt folk.

Må revolutionen komma!
Leve revolutionen!

G. G. Green.
Malmberget.

—oo—

Viljans stål.

Vi svultit, kära bröder.
Men svälten hatet föder.
I hjärtat varmt det glöder.
Det ropar, stormar an.
Och stormen vild skall dåna
och föröda dem som råna
och förtrampa och förhåna,
och döda var tyrann.

I mörka, djupa gropar
sig nöd och armod hopar.
Blott viljan bort det sopar.
Den skapar fridens land.
Och lären därför känna,
hur viljans stål kan bränna
och fördriva vårt gehenna
om blott den sätts i brand.

JOHN ENGLUND.

Kristendom och hedendom.

Vi leva i ett tidevarv, då hundratals olika religionsläror eller grenar därav existera. Där finns baptister, pingstvänner, frälsningssoldater, mohammedaner, buddaister, lutheraner, katoliker m. fl. alla dess tro på en personlig gud, som sitter i sitt himmelrike, eller var han nu residerar. Denna gud är allsmäktig, god och äger alla möjliga och omöjliga bra egenskaper. Men samtidigt med att han är god, har han till sitt förfogande ett helvete, vari han kastar alla de stackars satar, som ej levt precis efter hans reglemente.

Våra hedniska förfäder hade också religion. Men i stället för att tillbedja en gud, hade de många gudar. Den högste var ju som bekant Oden. Sedan fanns där en Tor — mannakraftens gud —, en Balder — skönhetens, o. s. v.

De "kristna" påstå, att det är deras gud, som skapat den värld, vi nu dväljas i. Men när man ber dem lägga fram argument för detta peka de helt enkelt på bibeln. Se där! Tarvas bättre bevis? Men vem bevisar, att bibeln är en allt igenom sann skrift? Finns det över huvud taget någon, som ens en gång försöker bevisa, att detta slående argument, som man kallar bibeln, verkligen har någon fast grund, på vilken alla de påståenden, som där äro nedskrivna, vila? Jag tror ej, att svaret på denna fråga blir jakande. Man använder bibeln som någon slags frasbok, för att göra ned alla angrepp mot den kristna läran. Och människorna äro så dumma, att de, bara man pekar på denna bok, säga ja och amen till allt. Det har väl näppeligen blivit bevisat, att bibeln innehåller så värst många sanningar, men däremot har man kunnat bevisa, att många meningar strider mot det, som vår rätt långt komna vetenskap har konstaterat. T. ex. den idisslande haren m. m. Men kom och säg till en "läsare", att haren inte idisslar. Det står i bibeln. Alltså är det sanning, blir hans svar, var viss om det.

Varför inte lika gärna vara "hedning", som att sitta i en kyrka och hyckla, då all kristendom baserar sig på hedendom. Se t. ex. på de större högtiderna, som de kristna fira. De äro alla gamla hedniska fester. Men när man döpte hedningarna, måste man ha någon ersättning åt dem för de gamla festerna, ty annars visste man ej, om man fick behålla dessa själar. Därför ändrade man t. ex. "midvinterbloten" till Jesus födelsedag. Alla andra hedniska högtider genomgingo samma förändring. Man fann upp att fira Jesu dödsdag vid påsken. Men vilken dato, det spelar alls ingen roll. Än dog Jesus den sista april, än den sista mars, än i mitten av mars eller april.

Hos vissa av de procedurer, som präster och dylika företaga kunna vi även spåra ett hedniskt ursprung. Dessa procedurer grunda sig helt och hållet på skrock. Vi ha bruket att hälla jord på den dödes kista, som ännu i vårt upplysta tidevarv praktiseras. Det är vetenskapligt konstaterat, att de gamla, hedniska egyptierna brukade göra på samma sätt för att hindra den dödes ande från att gå igen. Det samma gäller bruket att vid begravning strö granris på vägen till graven. Detta gjorde man under hedendomen för att den döde skulle sticka sig på kvistarna, när han kände sig benägen att gå igen. Och detta skrock hylla människorna, fast de kalla sig "upplysta". De tro, att dessa scener, som prästerna utföra à la "hokus, pokus", ha någon som hälst betydelse. Om vi antaga, att det finns ett himmelrike av den sort, som de kristna tro på, vilken roll skulle det spela, om en präst, som för det mesta kanske ej är så alldeles ren från synd i ordets rätta bemärkelse, slår tre skovlar jord på vår kista innan vi emigrerar

Upplysningen.

—

Upplysningen är vår tids stora käpphäst, och stora pådrivare.

Begreppen "upplysning" och skolkunskap täcka numera varandra allmänneligen, medan upplysthetens egna innehåll: begreppet om människovärde och rätt, fördomsfritt tänkande och människokärlek, nu företrädesvis blivit slutet inom de egentliga sociala värdena och beteckningarna.

Inre som yttre verklig kult, religion, moral, skönhet, tänkande, sång och musik, känsloliv och stämning, ädelt väsen och fint skick, allt sådant verkligt stort är något jämförelsevis smått inför detta enda: plugg, kunskap, "upplysning".

Jakten om de yttre målen, knivkampen för den materiella existensen har tvingat oss därhän; tid och kraft gives icke för något annat. "Tvånget" i och för sig är icke det farligaste. Det farligaste är, att denna mekanik och materialism blivit det målmedvetet hyllade helgonet, blivit mänsklighetens bärande begrepp om kultur och civilisation.

Det är icke längre mejslandet, danandet, det aktsammma och kärleksfulla men målmedet fasta framtidsformandet i människohamn, som leder och bär. Fostringen såsom idé och medel, fostringens och tuktens anda har tillspillogivits under principen om utveckling och uppvisning "i frihet" — på slump.

Hemmet är ytterst utan skuld. Samhället och skolan ha skuffat föräldrarätt, föräldramakt undan och skrivit nya lagar. Först med föräldraansvarets utsuddande under den lössläppta kollektiva samhällsandan som dirigent har också hemmet, grundformaren blivit den nya gudens heta dyrkare. Det är denna individens falhet och slavanda under tidsvindarnas nycker, det är denna hemmets löshet och beständiga dagtingan utan strid som över dess dörr skriver ett ansvar utan gräns.

Bristen på danande i och för sig är ännu icke det farligaste. Det farligaste är, att det blivit samhällets målmedvetna och hett förfäktade lära, att den gjorts till släktets själva atmosfer och modersmjölk, och det i den grad, att barnet är herre på täppan.

Principen om strävandets placerande på *personen* — på livet och all kultur *genom* personen — har ersats av principen att placera strävandet enbart eller väsentligast direkt på det döda ändamålet, vare sig nu detta är byråbordet, jordbruket, den industriella tillverkningen eller en kroppsarbetares minimibehov av naket, mekaniskt vetande.

P. J. RÖSIÖ.
(Ur "Undergången".

---

till paradiset. Inte kan väl en person, som själv är ej alldeles fri från synd, rena andra från densamma. För resten är det barockt, att en sådan individ skall få nedsmutsa ens namn med sin smutsiga jord den sista stunden man finns ovan jordytan.

Nej, låt oss gå till kamp mot detta spökvälde. Låt oss utrota detta som håller människan i slaveri och underdånighet. Låt oss avskaffa detta stora hinder för proletariatets frigörelse. Det vore verkligen på tiden, att någon slags antireligiös propaganda komme till stånd, och jag undrar, om inte folkupplysning i form av skrifter och avhandlingar vore det bästa vapnet att bringa människan till sunt förnuft.

JÖRAN FORSSLUND,
Storgården, Brunnsvik.

O R O N.

Stormen viner — —.
Över fjällen
mörka skuggor jaga.
Solen skiner
ej i dalen.
Svarta molnen draga
sig tillsamman
som en slöja över tiden.

Alla sinnen bliva tunga,
och i vemod nu de sjunga
sorgesamma sånger —
Det är orons ånger!

Oron inför tingen —
när ej lyckovingen
längre oss vill bära
över blomsterprydda slätter
bort från sorg och oförätter —
kanske alla känna — —?

Smärtan uti bröstet
tärer hårt och bränner,
Orons styngn jag känner.

JOHN ENGLUND.

Sveriges första socialistiska ungdomstidning utkom för 30, och tidningen Brand för 25 år sedan.

Den första tidning, som redigerades av en socialistisk ungdomsklubbist här i landet, var en liten blygsam, hektograferad lapp. Den hette "Anarkus, organ för den socialistiska ungdomen ungdomen". Två nummer utgavs 1893. En annan tidning, som också var hektograferad, var "Den Unge socialisten", vilken utkom den 18 mars samma år.

Till julen 1895 utgav de socialistiska ungdomsklubbarna en tryckt fyra-sidig tidning *"Loke,* En julhälsning till Sveriges Ungdom". Det var den första tryckta socialistiska ungdomstidning. Den innehöll tio artiklar, notiser, tre dikter, minneslista för klubbarna m. m.

Alla bidrag hade skrivits av klubbmedlemmar i Stockholm, Göteborg, Malmö och Västerås.

Som prov på innehållet kan anföras:

En Lokesång.

Kunde jag bliva en hatets tolk
skulle jag tända hämndens fackla.
Flammorna skulle mot höjden slå,
bländande hycklande krämarfolk —
trälar, som böjda av oket vackla,
skulle till frihet i ljuset gå.

Kunde jag, sprängde jag reglat hus,
plundrade sedan utan förskoning,
kastade lyxen på gatan ned,
tömde vid facklornas röda ljus.
ända till botten rikemans boning,
skiftade bytet bland svultna led.

Kunde jag, skulle jag döpa i blod
framtidens rike. I röda strömmar
skulle jag dränka all sorg och nöd.
Trasmän med rättens eldiga mod,
skulle förverkliga jämlikhetsdrömmar,
bära till seger en fana röd.

VERA (Sthlm).

*

I oktober 1896 utgav Eskilstunaklubben en liten fyrasidig tidning *"I Hanegället"* den innehöll bl. a. följande ord av Ellen Key;

"När ett lands ungdom står utan ideal — då uppleva vi ett sekelslut, var än siffran faller inom århundradet. Men när ungdomen står med känslan att äga stora uppgifter — då börjar ett århundrade."

På skämt hade tidningen infört ett "telegram", vilket bl. a. meddelade:

"Konungen har i dag utsett den nya ministären, vilken företer följande otroliga sammansättning: *Branting* statsminister — ...".

Senare meddelas...

"Den i ett föregående telegram omtalade sensationsväckande nyheten torde i någon mån vara överdriven.

Sanningen är, att Branting blivit vald till representant på stockholmsbänken och därmed fört in socialismen även i vår ynkliga och löjliga andra kammare".

Till julen 1897 utkom åter ett fyrasidigt nummer av *Loke.*

* * *

Den 1 maj 1898 utkom första numret av tidningen BRAND "1:a Maj-Tidning till Sveriges Arbetareungdom." Utgiven av Svenska Socialistiska ungdomsförbundet. Det var en fyrasidig tidning.

I annonser försäkrades att Brand var tryckt på det finaste papper som någonsin använts till en socialistisk tidning. Stor överdrift var det ej i detta påstående; mitt ex. av detta första nummer är ännu helt och vackert.

Detta första nummer Brand var illustrerat med två stora vackra porträtt av Emile Zola och A. C. Meyer.

På första spalten lästes en dikt

Brand!

Så må det brinna i torn och murar,
I murkna stängsel och trånga burar!
En svartröd låga i varje knut
Att allt förbränna tills allt är slut.
En eld som äter all uselheten
Och andligt renar all mänskligheten.
En hjältebrand
Kring alla land
Som hädiskt lyser mot självaste solen
Ifrån ekvatorn och bort emot polen,
En mordbrand icke med hiskligt grin
Som bränner kyrkor och altarskrin
Och jämnar kojor och slott med jorden
Och slukar maten på middagsborden.

Nej, det skall vara en annan låga,
En skärseld bara, allt ont till plåga,
Som bränner samhällets usla lag
Och prästens lögner om domedag.
En eld som krona och spira smälter
Och kassakistor om ända välter.
O, kunde jag
i denna dag

Blåsa till flammor de glödande kolen,
Tända de många, de tusende bålen!
O, hör Prometeus, hör min sång!
Stjäl heliga elden än en gång!
Tag den i himlen, i underjorden,
Tala med eld förlösande orden!

Det brinner ej än, det endast glöder
Djupt under askan en låga röder;
Så röd den glöder i folkens bröst.
Och dagar gå och vinter och höst
Och år på år kanske långa tider,
Men branden kommer allt vad det lider,
Vi skåda fått
Små gnistor blott
Utav den världsbrand som knappast kan anas
Och i vars fotspår det nya skall danas.
Betänk! det hotade Muspelhem
Kan det besvärjas? och då av vem?
Giv allt den brand för vilket det glöder,
Endast det onda i världen öder.

Denna dikt var skriven av Robert Ågren. När vi i Brands Månadshäfte 1908, med anledning av 10-årsjubileumet tagit in en facsimil av Brands första nummer kom Ågren upp till mig på Brands expedition och förklarade att han ej fick något honorar då dikten publicerades och bad därför att få 10 kronor för dikten. Och eftersom Brand då hade det lite bättre ställt än vid starten fick Ågren sin tia.

Detta nummer innehöll dessutom följande artiklar och berättelser: Emile Zola och ungdomen, Återblick, Gudsdyrkan, Kulturen och "det naturliga urvalet", Ungdomen och socialismen, Folkbeväpning m. m., Vårströmmar, Hur man uppfostras till brottsling, I soluppgångens rike, Tillägg till förklaring över de mänskliga rättigheterna, en dikt Ungdomstro m. m.

Detta första nummer av Brand såldes i 4000 ex. Sex nummer utkom det av Brand detta år. Julnumret var 16-sidigt, omslaget var tecknat av den originelle och och begåvade konstnären Arthur Högstedt, som var medlem av Stockholmsklubben. Detta storstilade nummer innehöll porträtt och biografier av Georg Brandes, Peter Krapotkin, Elisée Rechus, Kata Dalström, K. J. Gabrielsson, boktryckerikonstens uppfinnare Johan Gutenberg m. fl.

På grund av ekonomiska svårigheter utkom första numret 1899 först i mars. I detta nummer medarbetade bl. a. Hinke Bergegren och G. Hison-Holmberg.

Sex nummer utkom det året och 1900 blev det ej mer än tre nummer av Brand. I Stockholm redigerades tidningen av en redaktionskommitté.

I mars 1901 utgavs Brand åter, men då från Landskrona med Nils Wessel som redaktör. Då Wessel 1902 flyttade till Stockholm, valdes Albert Jensen i juli detta år till redaktör.

I Landskrona utkom Brand regelbundet nästan varje månad.

I december 1904 flyttades tidningen åter till Stockholm. Hinke Bergegren blev då redaktör.

Sista numret i Landskrona trycktes i 3000 ex., därav såldes 1500 i Stockholm.

Julnumret 1904, som var det första som efter flyttningen trycktes i Stockholm, utgavs i 8000 ex. Januarinumret 1905 trycktes i 10,000 ex., upplagan steg sedan för varje nummer. Ett par år senare var upplagan uppe i 20-à 25,000 ex. och en del månader utkom det två nummer av tidningen.

I november och december 1907 utkom första provnumren av Brands veckotidning. Och fr. o. m. 1 Jauari 1908 har Brand utkommit varje vecka.

Brands månadshäfte utkom t. o. m. 1909, Och efter att ha legat nere något år utgavs den åter, men nedlades igen.

1911 avgick Hinke Bergegren som redaktör och efterträddes av Albert Jensen. På kongressen 1912 avsade sig Jensen redaktörskapet, Hinke valdes åter till redaktör.

Vid kongressen som hölls dagarna efter jul 1915 förklarade Hinke Bergegren att han ej ville stå kvar som redaktör längre.

Ivan Oljelund valdes då till redaktör. Då Oljelund på 1918 års kongress avsade sig uppdraget valdes C. J. Björklund till redaktör.

Det utrymme som står till mitt förfogande är redan överskridet, annnars vore det mycket mera att skriva om 25-åringen.

Särskilt borde skrivas om den förföljelse Brand varit utsatt för. Många nummer av tidningen har blivit konfiskerade o. många av Brands ansvarige utgivare ha varit dömda till långa fängelse- och straffarbets straff.

Ett stort inflytande har Brand, särskilt under ungsocialismens glansperiod utövat på den svenska arbetarungdomen.

AXEL HOLMSTRÖM.

VÅRVISA.

Än väcker solen vårar,
än minskas ej hennes älskogs kraft
hos skalder och kärleksdårar
hon tänder ådrornas saft.
Hon gjuter i hjärtat en trängtan
till allt och till ingenting,
hon jagar med ångest och längtan
den dödliges själ omkring.
Hon låter mig leta det kära spår
jag saknat så länge, — så länge,
hon lovar mig drömma en annan vår
bak bokarnas sängomhänge.

Mitt land, där mullen jäser
med stark och varm och ymnig doft
och Sundets bränning väser
inunder kupig loft,
jag ville se det våras
igen i djup och svartnad teg,
se fosterjorden fåras
bak plöjarns trygga steg.
Jag ville skogen vakna se
med löv och reva och klänge —
jag ville svalka det hemlandsve
jag burit så länge, — så länge.

K. G. OSSIANNILSSON.

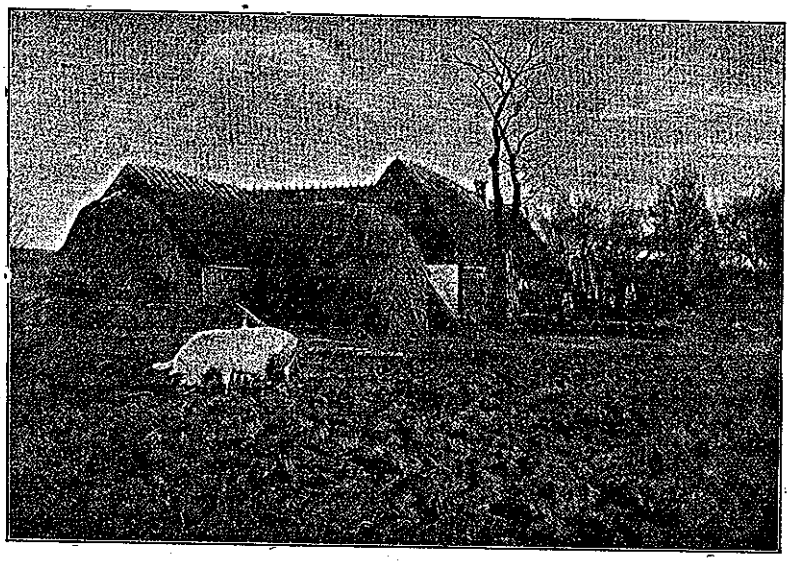

SKÅNSK LANTGÅRD.

Ovis man
tror sig allt veta
om han äger värn i vrå,
män slätt vet han
vad svar duger
då honom män mästra.

(Tillämpligt vid diskussionsmöten, där okunniga debattörer kunna slå fast vilka dumheter o. lögner som helst, bara det sitter tillräckligt många partikamrater i salen.)

Gustav Janson

Det som finns är likgiltigheten för allt som icke rör det egna jaget, den absoluta känslolösheten för andras lidande och behov.
(I Mörkret)

När i våra dagar sådana författare som ex. Ivan Oljelund och dennes numera trogna skugga Ragnar Jändel med avsky och fasa undanbedja sig titeln "proletärdiktare", är det skönt att erinra sig vad det välsignade s. k. åttiotalet gav oss av diktare och tänkare, vilka ej drogo sig för att bryta en lans för rättens och sanningens sak, även om lansen på sin väg genomborrade ett älskat hjärta.

Gustav Janson — beträffande det mesta av hans ämnesval proletärförfattare — är en av dem, som alltid skola nämnas i detta sammanhang. Han var såsom Levertin säger, "själv både dikt och visdom". Hans lätthet att uttrycka sig förståeligt gör, att han är den mest givande av alla dem som önskat och arbetat för att de reagensfödande sanningsstrålarna måtte nå botten i människokloaken.

"I Mörkret" heter den bok, var han uteslutande ägnar sig åt den misär i vilken arbetareklassen befinner sig. Han försöker inte disputera sig till någon doktorsgrad på det teoretiskt-sociala frälsningsområdet, utan strävar i stället att söka väcka känslan för vad som är rätt och vackert och människovärdigt. Det är hungerproblemet som skall lösas, och det löses enklast och bäst med att ge den hungrande mat, ty det är nog inte den totala bristen på sådan, som hittills gjort, att de många fått svälta. Dock tycks det som om författaren inte kan förlika sig med den tanken, att det finns människor, som kunna neka en hungrig medmänniska mat — än mindre att det finns sådana som äro beredda att mata de hungriga — med bly. Men han måste tro det, och då han i slutet av boken låter ett litet barn, buret på sin moders arm i de förtrampades och de sörjandes demonstrationståg, giva uttryck åt demonstationens syfte med orden: "jag är hungrig", konstaterar han, att "ännu är inte faran överhängande, (för dem som ha mat) men om alla skrika de orden . . ."?

Många äro Gustav Jansons böcker, och alla äro de kära, var i sin genre. I "Lögnerna" avslöjar han krigsgalenskapen och låter läsaren förstå, hur lätt ondskan och illistigheten besegra den naiva godmodigheten. I "Paradiset" och "De första människorna" giver han oss en allegorisk bild av "begynnelsen". Det är en obeskrivligt vacker framställning, men författaren gör ej anspråk på vetenskaplig potens annat än i fråga om själva skildringen, ty han vet vad han skildrar. Sjömännen tillhöra Gustav Jansons "söndagsbarn", och man märker innerst hans kärek till ämnet i "Gamla Gastar".

Gustav Janson firar mångenstädes triumfer, som människokännare, det psykologiska och det intuitiva är hans gebit, och i "Gamla Gastar" finna vi ett par åldriga sjökaptener, Manne Strand och Karl Fors, den förre vek som vax, den andre hård som granit, men båda typer för gammaldags hederlighet, trofasta och ärliga, båda härliga gestalter i den mångsidiga och höga mänsklighet, som är vårt ideal.

Gustav Jansons hela produktion är av hög klassisk art. I "Det gamla huset" skildras en läkare, som genom för mycket flytande stimulans glidit nedåt på den sociala rangskalan och blivit fattigdoktor. Men hur innerligt och djupt känner man dock ej med honom. Kan intet annat få honom att bryta ett supgille, så kan ett sjukbud från ett barns läger göra det, o. då hjälpa ej vädrets makter eller vännernas övertalningar, inga hotelser och inga böner. Vid sidan om denna huvudperson, finns det en mor, som är redo att offra allt. . .

Gustav Jansons alla böcker äro som ljuva pärlor i den collier, som han med sitt samlade verk skänkt den svenska litteraturen, och för vilket vi, fattigkvarterens barn, äro honom innerligen tacksamma.

Osvald Madsen.

TIDENS NATT.

Krigen de rasa — oväldet rår,
Hatet går fram som en brusande flod.
Tiderna svinna år, följer år,
Världen den dränkes i blod.
Asken är öppnad, Pandoras skatt,
hoppet, försvunnit i blodröd natt.

Kärleken trampas. Skenfagert guld
lustkänslor väckas i människors bröst.
Synderna hopas — skuld uppå skuld,
Var finna godhet och tröst?
Nemesis vakar. Orsakens lag
bringar fördärv åt jorden en dag.

Lockropet ljuder. Frestaren båld,
vinkar med makten och äran din själ.
Bunden han är, i djävulens sold,
dogmens och formernas träl.
Sälj honom själen, människobarn.
Malas du skall uppå ondskans kvarn!

Nattsvarta nöden, fattigdoms nöd,
härjande går över länderna fram.
Barnropen ljuder: mor giv oss bröd,
skyla med trasor vår skam!
Barnen, vår framtid! Ve och fördärv!
Vakna förtryckare, ge dem en skärv!

Själ i förtvivlan, fåfängt ditt skri.
Hånrop och smädelser får dem till svar.
Hoppet om lyckan evigt förbi.
Döden och domen är kvar.
Svinnande hopp om en bättre tid,
aldrig du bringat åt jorden frid.

IVAR LUNDBERG.

Gunnar Dahlin

en av Edsvalla studiecirklars banbrytare.

Emigrationen har på alla större platser tilltagit i hög grad. Många präktiga kamrater, som varit stöttepelare inom olika föreningar och företag, ha blivit utkastade i arbetslöshet och på grund därav måst söka sin utkomst i ett annat land. Vår präktige kamrat, Gunnar Dahlin, har även beslutat emigrera till Amerika i slutet av april månad. Undertecknad vill nu genom Moderjorden uttrycka ett erkännande för den tid kamrat Dahlin arbetat inom vår kamratkrets. Hans arbete som aktiv kämpe för arbetarnas bildning bar god frukt. Därom vittnar de båda studiecirklar som för närvarande finnas. Hans insatser inom studieverksamheten må minnas och uppskattas. Dahlin har varit en redbar kämpe, vän och kamrat, inom de organisationer han varit ansluten till. Ett tack för den tid du medverkat i vårt gemensamma bildningsarbete samt, god fortsättning!

Hugo Jansson.

Betingelserna för att nå ett socialistiskt samhälle.

Kan vi någonsin nå ett sakernas bättre tillstånd — ett fritt socialistiskt samhällssystem? Denna fråga har säkerligen mången verklig revolutionär kamrat funderat på.

Mången gång ser det ut, som om detta hörde till det rent omöjliga, ja, ibland synes det så utopiskt omöjligt, att man har benägenhet att tro, att det hela är blott och bart en abstraktion. Så återigen gives tillfälle, då optimismen blivit så stark hos oss, att vi tror på socialismens genomförbarhet, inom en inte alltför avlägsen framtid.

Det finns olika slag av socialism, säger någon, och så räknar man upp de olika partierna, vilka bär socialistisk etikett. För min del finns inte mer än en socialism; och det är den socialism som verkar för innebörden i ordet *socialism*. Det förefaller väl alla verkliga socialister som ett rent nonsens, då det talas om, att det socialistiska samhället skall tvingas på arbetarklassen. Åtminstone verkar det så för mig. Kanske därför, att jag icke kan tro på ett "fritt" socialistiskt samhälle, uppburet med alla statens tvångsinrättningar och lagar.

Man kan näppeligen tala om ett socialistiskt samhälle som tvingats på de förtryckta, av de förtryckta. Ej heller kan man tänka sig ett genomförande av socialismen, av några få — vilka sedan skulle diktera massorna, medelst järnhård centralisation och militärdiciplin. Ingalunda! Detta är icke socialism — det är modern politici och inget annat.

Om man läser historien skall man finna, att såväl Cesar som Karl den store och Hannibal ända ned till Napoleon stred för att göra hela jorden till en enda stor nation. Till ett enda världsvälde. Har inte också den katolska kyrkan, med sina sedeläror, sina heliga krig, sökt att erövra världen? Jo! Vad annat vill bolsjevismen? Är det inte samma erövringslusta hos dessa politiker, i Ryssland, som hos de förut citerade? Jo, förvisso! Det är en gammal kvarleva från det romerska väldets dagar, om *än* den senare går under socialistisk täckmantel.

Ett socialistiskt samhälle kommer ej spontant. Ej häller genom någon blodig omvälvning. Ett socialistiskt samhälle *måste* byggas nedifrån — med massornas skapande verksamhet som grundval. Det måste komma så succesivt och växa sig in i individerna, icke genom reformer av det nuvarande systemet, utan genom *viljan* till ett bättre sakernas tillstånd, genom *viljan*, den skapande *viljan* hos massorna, till att omkullkasta hela det nuvarande systemet och att bygga ett nytt — ett socialistiskt.

Nu säga mina terroristiska vänner att detta är reaktionärt. Nåväl, vilket är mest reaktionärt; att skapa fram ett samhälle mot massornas vilja. Ett samhälle, där lagar polis, militär, fängelse, arkebuseringar och centralism blir en given följd av revolutionen — därför, att den tvingas på massorna; därför att detta revoltsystem tvingar dem att kannstöpa sina hjärnor efter de former de ledande revolutionsherrarna diktera dem? — Eller ett samhälle som succesivt inväxer i massorna, på grund av den upplysning som gives dem? Där man över huvud taget skapar individerna till socialister, i stället för att först omkullkasta det nuvarande systemet. Där man gör massorna till revolutionärer först, innan man *gör* revolutionen? Eller kanske mina terroristiska vänner tror, att en modern krigsherre mobliserar sina krigare samma dag kriget utbryter, och utan ringaste övning i den moderna stridsstrategien, kommenderar dem till löpgraven? Ingalunda! Den första betingelsen för att vinna kriget, är givetvis, att hans soldater känner varenda liten detalj i hela krigsföringen; och att de äro trogna soldater i armén.

Samma är förhållandet med den stora efterlängtade revolutionen. Vi måste *först* och *främst* skapa oss förutsättningarna för densamma, innan vi börjar den. Vi måste vinna massorna och skapa de nödiga organ som fordras, för att efter revolutionen övertaga samhället. Då revolutionen är över ha vi inte tid att experimentera med olika system, ty då har vi nog med arbete att utföra. Då fordras att varje man gör sin plikt och vet sin plikt — och framför allt är — *socialist.*

Knut Jensie.

HELL!

Hell er dråplige män! Svea söner.
Trefalt hell er. Hjältar i frihetens led.
Över er blickar skriande korpar ned.
Medan ni lyssnar till massornas böner.

Hell er bragdrika dag! Tennsoldater.
Ärligt ni kämpat en pänningens strid.
Signa vid dyrköpta gravar sin frid,
Prästen och trälarnas svarta kamrater.

Hell er aftonens män — Tiden skrider.
Natten väl stundar men bliver ej lång.
Morgonen säkert skall komma en gång —
Morgon med ljusa och hoppfulla tider.

Hell er I mörkmän! Korset förlåter.
Blodskulder röda de skifta som ull.
Trösten er så, då ur tinande mull
Andarna vakna och vända åter.

Hjältar av frihet, vänd er åt öster!
Se, se! Den blommar din broders grav,
Hans som förädiskt du dödssåret gav.
Hör under kullen de vaknandes röster!

JOHN FORSLUND.

En liten studie av en s. k. "smörgåspredikant".

Jag var på ett pingstmöte här om dagen. Då fick jag syn på några evangelister, av vilka särskilt en tycktes vara ett ypperligt exemplar för studium av en sådan individs mimik och över huvud taget hela uppträdande.

Det var förvånansvärt hur mycket jag kunde avslöja genom denna iakttagelse. Där kom tydligt hyckleriet till synes. Det första, jag iakttog, var hur de miniska musklerna formligen arbetade för att frambringa ett heligt och smäktande uttryck. Det var idel framtvingade och konstlade rörelser, och jag kunde icke en gång iakttaga en naturlig reflexrörelse, som härledde sig från några inre djupare tankar. I bland såg det ut som om vederbörande, låt oss kalla honom X, ej kunde så att säga hålla takten, utan föll tillbaka i ett likgiltigt tillstånd, varom ansiktsuttrycket tydligt vittnade. Han tittade då på auditoriet med några halft frågande blickar, som ville han säga: "Tro ni på den här smörjan?" Därpå fäste han några kritiska blickar på den predikande brodern. Det låg liksom ett frågetecken dolt i dessa blickar, som förresten hade något av överlägsenhet och avundsjuka i sig.

Nu följde bön. Många s. k. "jesusrop" förekommo, vilka samtliga föreföllo i hög grad konstlade; den likgiltiga mimiken förrådde att tankarna voro på helt annat håll.

LIVSUTVECKLING. — MATERIEN.

Då vi under våren bevittna den återvaknande naturens hemlighetsfullt uppspirande liv uppstår för den tänkande anden frågan huru detta liv uppstått, vars yttringar vi se och intuitivt känna, men om vilket vi egentligen ändå veta så försvinnande litet.

Ända från Aristoteles dagar, och väl långt därförut, har människoanden strävat efter att lösa livets gåta, men ännu har den ej kommit längre i sina bemödanden än till en liten revidering av den Mosaiska skapelsteorien, vilken teori ännu gäller som obetagen sanning för den stora massan jbland oss. Människorna tro ännu på den gud, som under oändlig tid svävade över vattnet; ingen bemödar sig om att söka förklara vattnets tillkomst, ingen heller jordens, som enligt samma teori vid den tiden omflöts av vatten och inhöljdes i dimma o. mörker. Mosesvetenskapen förklarar icke materiens uppkomst, den försöker endast förklara livets förening i densamma — Gud skapade icke i begynnelsen varken jorden eller vattnet på densamma. Spinosa har rätt, åtminstone beträffande grundelementen, att de måste betraktas ur evighetssynpunkt — *Jorden och vattnet är evigt;* den Mosaiska vetenskapen bevisar ingenting annat.

Trots så klar bevisning i detta fall, fördömma dock Mosesvetenskapsmännen de personer som vägra påstå att Gud icke skapat jorden och vattnet m. a. o. skapat materien. De ha nu en gång stirrat sig blinda på sin vetenskap, de ha nätt vad de kunnat med den och förbenats där utan att märka förbeningsprosessen.

Lekmannavetenskapen däremot har så gott som alltid varit på det klara med förhållandet. Det är ingenting nytt vad Spinoza framhåller beträffande materiens eviga tillvaro. Det är gammalt vad Büchner skriver i sin bok, "Kraft och materia", om kraftens o. materiens oförstörbarhet. Czolbe påstår att det kol, som vi i kalkspatskristallen, eller vedcellen anträffa, kan, efter dessa kroppars förstöring, i annan gruppering antaga annan gestalt, men såsom grundämne kan det aldrig förändras, aldrig förstöras. *Rossmässler* påstår, att materien är evig och att blott dess former växla; *Sebastian Frank*, en tysk från början av 1500-talet, säger: "Materien var av begynnelsen i Gud och är för den skull evig och oändlig. Jorden, stoftet, allt skapat förgås väl; men man kan ej säga, att det, varav det är skapat förgås. Substansen förbliver evig. Ett ting sönderfaller i stoft, men ur stoftet utvecklar sig åter ett nytt." "Jorden är", säger *Plinius*, "en Phoenix och varder förblivande". *Bernhard Telsius* (1508) yttrar sig på följande sätt: "Det kroppsliga är i alla ting lika och bliver evigt detsamma; den tunga, tröga materien kan varken ökas eller minskas." *Giordano Bruno*, bränd i Rom 1600, förklarar saken på följande sätt: "Det som först var frö, bliver gräs, därpå ax, därpå bröd, näringssaft, blod, animaliskt frö, embryo, människa, lik; sedermera återigen jord, sten eller annan massa o. s. v. Här finna vi alltså något, som i alla dessa ting förvandlas, men för sig alltid bliver ett och detsamma. Så tycks verkligen ingenting vara beständigt, evigt och förtjäna namnet princip utom materien. Materien som absolut inbegriper i sig alla former och dimensioner. Men den oändlighet av former i vilka materien framträder, emottager han ej av någon annan liksom utvändigt blott, utan han frambringar dem ur sig själv och alstrar dem ur sitt sköte. När vi säga att något dör, så är detta blott ett framträdande i en ny tillvaro, en upplösning av denna förening och tillika ett inträdande i en ny". Bruno rör sig med ord, ord och bara ord, för att tolka samma tanke som Empedokles omkr. 450 f. Kr. så kärnfullt och kraftigt utformat. "Barn eller folk med inskränkt synkrets äro de, som inbilla sig att någonting kan uppstå, som ej förut varit till, eller att någonting kan helt och hållet dö eller förgås," säger denne antikens filosof, och längre än så har vetenskapen ännu icke kommit med sina forskningar; ändå hava massor av vetenskapsmän under årtusenden arbetat på att lösa detta problem, ändå ropas det ständigt på vetenskapens stora landvinningar.

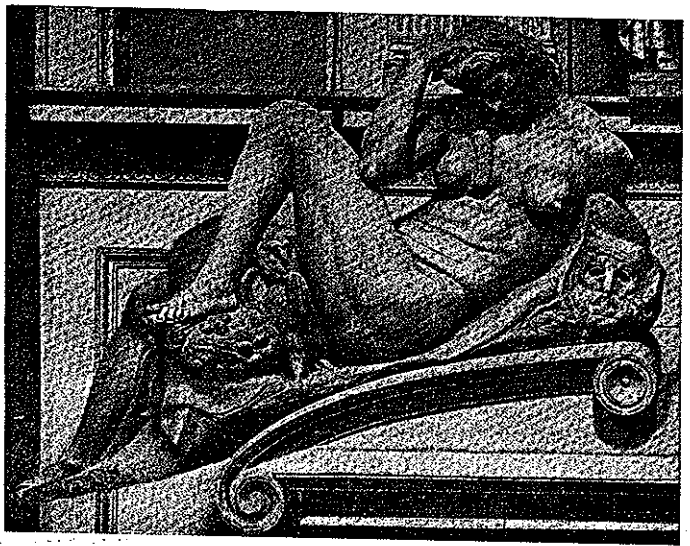

MICHELANGELO NATTEN

Beträffande materien hava Mosesvetenskapsmännen och lekmannavetenskapens förkämpar kommit till samma resultat: *Elementen hava icke skapats; evigt hava de funnits till, evigt förbliva de i tillvaron; till form kunna de växla och uppgå i en annan form, men dö eller förintas kunna de aldrig.*

Sten Nordfjäll.

Så kom sång ur pingstvännernas härliga sångbok: "Segertoner" X syntes anstränga sig att sjunga så "grovt" och falskt som möjligt. Under det han sjöng, eller sagt skrålade, ty sång kan man näppeligen kalla deras vrål, skänkte han "kamraten—evangelisten" några utmanande blickar, som ville han säga: "Tänk om du kunde sjunga lika bra som jag".

En "amatörpredikant" uppträdde. Ett överlägset och ringaktande uttryck i X:s ögon.

Under alla dessa uttryck låg något annat än det heliga lugn, som man skulle vänta. Det var något svävande, ängsligt och nervöst, som om X. själv ej var riktigt säker på, att det var den rätta läran, som predikades.

För övrigt verkade hela uppträdandet i hög grad systematiskt inlärt, och predikanterna verkade som maskiner i det hela. Någon verklig "anda" kunde man ej spåra hos dem.

Gå bort till ett pingstmöte och studera smörgåspredikanter, och du skall knappast finna något tacksammare! Håll ögonen på dem hela tiden och nedskriv dina iakttagelser omedelbart. Då kan du snart räkna ut hur många procent hyckleri kristendomen består av!

Jöran Forsslund.

Du må när som hellst sätta ditt liv på spel för din tro och aldrig ge upp inför lögn och falskhet.

Du skall sky "rättfärdiggörelsen" och kunna bära skuldkänsla hela ditt liv igenom.

(Bud och hustavlor av P. J. Rösiö).

MICHELANGELO BUONAROTI.

Den mänskliga hjältehistoriens ädlaste, sannaste och största representanter äro förvisso Michelangelo, Beethoven, Tolstoj, och för att bruka ett överflyttat uttryck, den siste av dessa helvetessöner — August Strindberg. Av dessa väldiga, sensibla, tragiska, och övermänskliga gestalter var den väldigaste, den mest sensibla, den djupast tragiska och den högst övermänskliga utan tvivel Michelangelo.

Michelangelo föddes 1475 i Caprese. Redan tidigt visade han vart hans håg låg men föräldrarna och släkten ville ej ha någon konstnär i familjen. Men M:s vilja besegrade dock slutligen alla hinder.

Vid trettonårsåldern blev han elev i en konstatelier, där han gjorde sådan framgång att läraren blev avundsjuk på eleven o. efter ett år lämnade han skolan. Hans första verk inom bildhuggeriyrket — först hade han ägnat sig åt målarkonsten — voro två små marmorreliefer "Madonnan på trappan" och "Centaurernas kamp". I den sistnämnda finna vi något som karaktärisera Michelangelos konst — en brokig samling fina kroppar, plastiska former, spända muskler, eld och lidelse. Vid denna tid började för honom livet veckla ut sina många år av kamp, skönhet, arbete och lidande. Men först och sist *arbete*. Michelangelo är för oss arbetets personifikation.

Vid 21 års ålder kom M. till Rom och började där med de två stora marmorverken "Backus" o. "Pieta". Backus återfinnes nu i Florens nationalmuseum o. Pieta eller Maria med Kristi lik i knäet i Peterskyrkan i Rom. Genom dessa båda verk befästade Michelangelo med ens sin ställning som konstnär.

1501 återvände M. till Florens, där han i tre års tid höll på med utförandet av en jättestaty "David". Det berättas att när Gonfaloniere, som hade givit M. i uppdrag att utföra Davidstatyn kom för att besiktiga den, ansåg han sig nödsakad att göra några kritiska anmärkningar och menade bl. a. att näsan var för tjock. M. klättrade då upp på ställningen, tog sin bildhuggarmejsel och en näve med marmorflisor och lät flisorna sakta regna ned över statyn under det han rörde mejseln utan att röra vid näsan. Så vände han sig om och frågade: "Nå, hur ser det nu ut?" "Nu behagar det mig mycket bättre" sade G., "ni har gett den liv nu". M. klättrade ned och skrattade stilla för sig själv.

En annan stor konstnär — en samtida till Michelangelo — Leonardo da Vinci fick tillsammans med M. i uppdrag att pryda rådsalen i Florens med var sin väggmålning med motiv ur Florens historia. Da Vinci målade "Slaget vid Angiaro" och M. "Slaget vid Caskina".

Leonardo da Vinci utförde en detaljmålning med krigiska attribut, sårade människor och djur, döda och döende, blod, smuts, krutrök — — —. Michelangelo målade blott tre soldater, som togo sig ett bad i floden Arno. Tre nakna, sköna kroppar. Intet blod, ingen smuts. Men när krigssignalen ljuder, speglar sig alla krigets helvetiska fasor i de tre nakna soldaternas blickar — då de skynda sig upp ur badet.

År 1505 kallades M. till Rom av påven Julius II en av de kraftfullaste och största personligheter som suttit på Petri stol. Han ville ha ett gravmonument, som skulle överträffa dem som byggts av antikens härskare. Michelangelo blev besjälad av idén och gjorde en skiss, som genast vann påvens gillande. Det skulle bli ett hiskligt arkitekturberg med över 40 kollosalstatyer. Men påvens karaktär var ombytlig, än svärmade han för det ena och än det andra. Det julianska gravmonumentet blev aldrid utfört så som ursprungligen avsetts, I 20 långa år måste M. tortera sig med tanken på sin högsta önskan, det julianska gravmonumentet. Vad som slutligen kom till utförande var för Michelangelo blott en miniatyr, fast det för oss är ett alldeles oerhört stort praktverk.

Michelangelo fick av påven ett nytt uppdrag — att göra takmålningarna i Sixtinska kapellet, ett bilderverk, som evigt kommer att leva i mänsklighetens historia.

Goethe säger härom: "Den som inte sett Sixtinska kapellet kan inte göra sig en föreställning om, vad en människa förmår".

Det tog fyra år för M. att fullborda detta måleri. Det var ett nästan otänkbart arbete. Han måste ligga på rygg däruppe på ställningarna under takvälvningen. Han arbetade outtröttligt. Hela

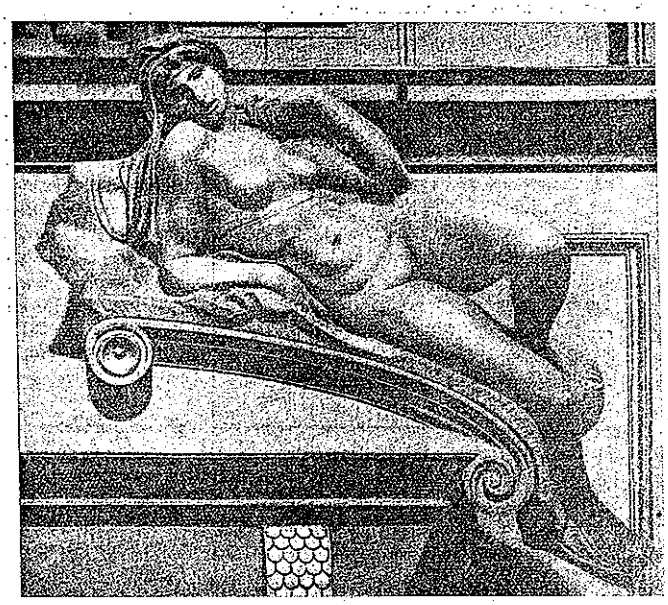

MICHELANGELO MORGONEN

dagarne låg han däruppe, hade knappast tid att äta; blott lite bröd och vin tog han emot. När han var färdig med detta hjälte-arbete, var han nästan en bruten man. Han hade förstört sina ögon, så att han på länge inte kunde läsa ett brev, inte kunde betrakta ett föremål utan att hålla det över huvudet.

Michelangelos tredje stora verk är Medicikapellet. Här fick han bygga själv och giva sina gestalter den plats de fordrade. Bland bilderna i Medicikapellet fästa vi oss framför allt vid dem som symbolisera "Dagen", "Natten", "Aftonen" och "Morgonen". Figurernas rörelser överträffa allt vad konstnären bjudit. De intaga sådana egendomliga ställningar. Blott när man vet att Michelangelos alla modeller utgjordes av lik kan man förstå hur de kunde intaga sådana situationer. Det ligger någonting för vanlig uppfattning paradoxalt i Michelangelos symboler. Varför är figuren "Dagen" så dyster och mörk? "Aftonen" är en gubbe som sträcker ut sina trötta lemmar på det hårda lägret. "Natten" är en fattig tröstlös arbetare, som är hatisk mod dagens larm. "Morgonen" är en kvinna som suckar o. gäspar och sträcker sina lemmar som en olycklig fånge.

Michelangelo var framför allt mejselns mästare. Han kunde med detta redskap giva liv åt själva den hårda marmorn, återgiva såväl kroppsliga som själsliga rörelser. Till och med de ofulländade verken se ut som om det behövdes blott ett par små grepp för att figurerna levande skulle springa direkt ur marmorblocken.

År 1527 kastade Michelangelo sig in i de revolutionära striderna som då utbröto i Florens, och deltog aktivt. Hans själ var glödande revolutionär. Han hade också en gång försvarat tyrannmordet.

När M. var 60 år fick han i uppdrag att måla altartavlan i Sixtinska kapellet. Ett arbete som varade i sju hela år och som till resultat lämnade det ohyggliga titanverket "Yttersta domen".

De döda krypa fram ur jorden. Väldiga skaror av de fördömda stiga gruppvis fram och fylla den hemlighetsfulla blåa rymden. Det tyckes som om tyngdlagen hade upphävts och kropparna röra sig som under ett tvång, dödens tvång. Det är lik, som röra sig.

MICHELANGELO SEGRAREN

Endast en gestalt rör sig med egen vilja, nämligen Kristus som världsdomare. Och vilken väldig Kristus! En kollosal jätte; den omutliga rätten, som tagit gestalt i muskler, den fullkomliga rättvisan, som icke känner till någon nåd. Med grandiosa rörelser slungar han de fördömda skoningslöst i avgrunden.

Ingenstädes har M:s demoniska inbillningskraft kom mit till ett våldsammare uttryck än i "Yttersta domen".

Under allt det arbete M. hittills förrättat hade han ständigt kämpat med yttre och inre svårigheter. Hans själ blev en lidandets själ. Han fick avstå den ena drömmen efter den andra. Han uppnådde aldrig, det han önskade nå. Men det som kanske var det största lidandet i M:s liv var kärleken. Ingen var skapat mindre för kärleken än M. Hela världspessimismen sammanfattade han i ett förtvivlans skri: "Tusen fröjder uppväga inte ett enda kval." M. var en ensling. Han hatade och blev hatad, han älskade, men blev icke älskad. Man beundrade och fruktade honom.

Aldrig en minut i sitt liv fick han njuta verklig ro och frid, aldrig en gång fick han vila i den älskades sköte, en kvinnas kärlek förnekades honom.

De finnas, som tro att M. varit gift. Man har förmodat detta på grund av en diktsamling, som M. tillägnat Tomaso dei Kavallieri. Man han trott att Tomaso var en kvinna, men Tomaso var en ung romersk adelsman som M. förälskade sig i.

Denna M:s kärlek till Tomaso är naturligtvis ägnad att förvirra medelmåttiga hjärnor, anständiga som oanständiga. Var M. pervers? Nå, om människorna voro perversa och samtidigt sådana skapare som M., skulle jag föredraga dem framför anständiga människor, som föra ett parasitliv på jorden! Men M:s kärlek var icke oanständig, hans själ var ren och fylld av skönhetens idealism. M. skrev själv: "När jag ser en människa som besitter någon talang eller andlig gåva, någon människa som förstår att säga eller göra någonting bättre än andra människor, då är jag tvungen att förälska mig i honom och ger mig så fullkomligt hän, att jag icke tillhör mig själv". Ja, Michelangelo kunde gripas av tankarnas, ordens och kropparnas skönhet, såsom blott en övermänsklig ande kan göra. Han var skald, musiker, tänkare, talare, bildhuggare, målare, byggmästare, revolutionär.

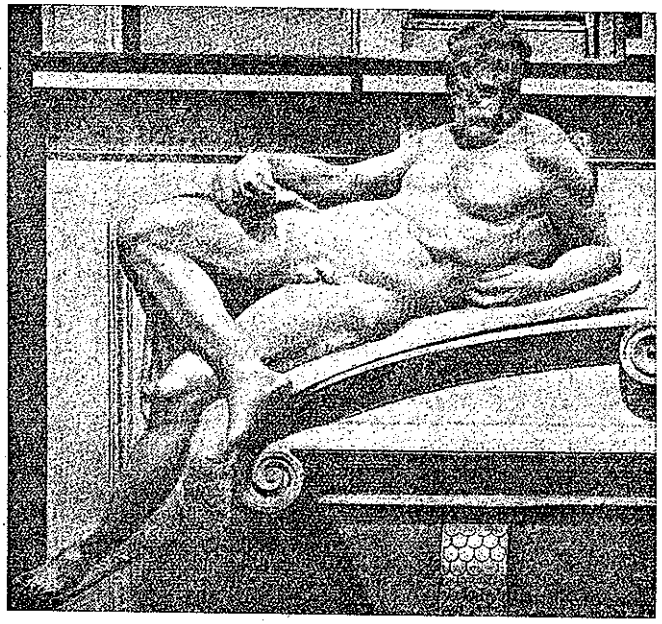

MICHELANGELO AFTONEN

När M. var 71 år gammal övertog han ledningen över kristenhetens största domkyrka, St. Peterskyrkan i Rom, och arbetade med detta byggnadsföretag i 17 års tid med häpnadsväckande seghet och viljekraft. Utförandet av denna arkitektoniska idé var en byggnadskonstens triumf.

År 1564 dog Michelangelo vid nära 90 års ålder såsom en konstens erkände segerherre. Men vad gagnade honom segern? Han hade kämpat tungt och bittert, han hade hyst gigantiska drömmar, men det mesta av vad han drömt hade för honom blivit karrikatyrer. I Florens nationalmuseum står en marmorstaty som M. kallat Segraren. Det är en naken yngling med härlig kropp. Han står upprätt och trycker knät mot ryggen på en fånge. Men segraren ser icke på sitt offer. I det ögonblick han skulle slå det förkrossande slaget, ångrar han sig. Hans blick blir sorgsen. Han vill inte ha segern. Den statyn är symbolisk för M:s liv.

Han hade drömt såsom Arbetet, arbetarklassen, än i dag drömmer; "från intet allt vi vilja bli". Än har det blott blivit karrikatyrer, fast jätteverk utförts.

Han hade hatat och i sitt hat önskat tyrannernas död. Han hade också blivit hatad och i sina motgångars bittra stunder gripits av en gränslös dödslängtan. Han hade älskat utan att finna genkärlek, men hans kärlek, arbetets, eviga, stora, allt förlåtande kärlek var större och försoningens sinne följde åldringen i graven under förvissningen om att konstens största mästare fyllt sin plikt som konstens trognaste slav.

(Referat ur en föreläsning av Eugen Albån.)

—oo—

"Du skall älska allt och hata intet, men bekämpa och lyfta det som icke är värt den kärlek du skänker."

*

"Du skall vara minst lika innehållsrik som andra, men hålla dig bakom tills du sju gånger kallats att träda fram".

*

"Du skall veta vad du skrattar åt och du skall göra din sorg o. börda till lust åt andra."

(Bud och hustavlor av P. J. Rösiö)

MICHELANGELO DAVID

Ett tjugoårsminne.

Forts. från marsnumret.

Som svar på denna Stockholmsklubbarnas motion antog kongressen *enhälligt* följande uttalande:

Inom partiet fullt avlönad bör ej inneha s. k. ledarplats, han bör i konsekvens härmed ej ha säte i partikongress; undantag göres härvidlag för chef för partitidning samt chefen för varje fackförbund, vilka böra äga yttrande- men ej beslutanderätt.

Den socialdemokratiska ungdomsrörelsens medlemmar åligger att i största möjliga mån arbeta för att detta mål snarast möjligt fastslås inom arbetarpartiet.

Klubben i Surte frågade i en motion: Kan och bör ej ett bättre samarbete åstadkommas mellan Sveriges socialdemokratiska arbetarparti och Socialistiska ungdomsförbundet? Och Stockholms norra klubb hade framställt en fråga:

Vilken ställning bör Soc. Ungdomsförbundet intaga till arbetarpartiet?

Efter en livlig debatt beslöt kongressen med 11 röster mot 7 att antaga denna resolution:

Ett verkligt livskraftigt parti förefinnes endast då det består av självständiga, av auktoritetstro oberoende individer o. dess verksamhet vilar på basis av fullt o. fritt meningsbyte.

En av Soc. ungdomsförbundets främsta uppgifter bör därför vara att verka för dess medlemmars självständiga, individuella utveckling, så att arbetarpartiets verksamhet, genom att det sålmedelst tillföres självständiga krafter, blir fullt demokratiskt, d. v. s. framsprungen ur fri diskussion av självständigt tänkande individer, och ej som vanligen nu, av auktoritärt inflytande.

Jag har nu anfört de viktigaste pricipiella beslut som antogos av kongressen.

Det var några unga stockholmspojkar och flickor som den 15 november 1892 bildade den första socialistiska ungdomsklubben i Sverige. Det var också dessa energiska ungdomar som så småningom genom ihärdig agitation lyckades utbreda ungdomsrörelsen i landsorten. Den första landsortsklubben bildades i Göteborg, den andra i Malmö. Sedan bildades klubbar i Norrköping och Gäfle, Västerås, Eskilstuna m. fl. platser.

På våren 1897 bildades Svenska Socialistiska Ungdomsförbundet.

Förbundets Centralkommitté valdes helt naturligt från början av Stockholmsklubbarna. Men till förbundets andra kongress som hölls i Södertelje pingstdagarne 1900 hade Stockholms södra klubb föreslagit att C. K. skulle förflyttas till Skåne. Kongressen beslöt att C. K. skulle förläggas till Landskrona.

När C. K. i mars 1901 åter kunde utgiva Brand, utkom den därför från Landskrona med Nils Wessel som redaktör.

Till kongressen i Stokkholm 1903 hade Malmöklubben motionerat om att Brand skulle förflyttas till Malmö. Klubben motiverade sitt förslag med: "I en livskraftig industri- och handelsstad, som Malmö är, bör nämligen med spridning av ett par tusen ex., för tidningen kunna anskaffas icke så få annonser. Därjämte vilja vi påpeka, att Brands innehåll utgöres av för mycket tungt gods. Det gedigna i all ära."

Nästan alla kongressombuden deltogo i debatten om denna motion. Med 12 röster mot 7 avslog kongressen Malmöklubb. motion.

Klubben i Malmö var representerad med 6 ombud. Av dessa 6 var det endast Albin Hansson, nuvarande redaktör för Lantarbetaren, som anslöt sig till den radikala majoriteten på kongressen.

Ingen på kongressen anade att de revolutionära beslut som fattats, skulle giva anledning till en splittring av ungdomsrörelsen. Borgar- och en del av den socialdemokratiska pressen, angrepo visserligen hövligt kongressen särskilt för besluten i militär- och religionsfrågorna.

Men då det på söndagskvällen efter kongressens avslutning hölls ett offentligt möte i Folket hus B-sal, uttalade Herman Österdahl i sitt föredrag den förhoppningen att Malmöklubben snart skulle stå på samma radikala ståndpunkt som Stockholmsklubbarna.

Herman Österdahl var en av Malmöklubbens drivande krafter och det mest moderata ombud klubben sänt till kongressen, då han därtill av de ledande i Malmöklubben, om tidningen flyttades till Malmö, var korad till redaktör för Brand, är det självklart att hans uttalande på mötet väckte jubel.

Stor blev förvåningen inom ungdomsrörelsen, då vi några dagar därefter fingo läsa en artikelserie om kongresserna i arbete av Österdahl, vari han angrep o. förvrängde kongressbesluten.

Den 17 mars 1903 beslöt Malmö socialistiska ungdomsklubb med 59 röster mot 24 att utträda ur det Socialistiska ungdomsförbundet. Strax därefter följde Jönköpings- o. Surteklubbarna Malmöklubbens exempel.

Dessa klubbar bildade det Socialdemokratiska ungdomsförbundet.

De flesta av de socialdemokratiska tidningarna jublade över ungdomsrörelsens sprängning. Så här skrev t. ex. Arbetet i en av sina många artiklar om ungdomsrörelsen:

"Nog av — ungdomen fylkar sig mångtaligt kring den nya fanan, som är socialdemokratiens. En ny armé växer upp, — *ja, ett helt nytt parti är under bildning.* Här gives oss nu äntligen den rikaste möjlighet att få ett verkligt *politiskt* socialdemokratiskt parti som kan taga i arv de uppgifter, som det gamla fackföreningspartiet icke mäktar genomföra."

Ja, det blev verkligen "ett helt nytt parti" av de separerande klubbarna, fast ej ett sådant parti som Aug. Nilsson i Arbetet drömde om. Det blev den nuvarande svenska kommunistiska rörelsen.

De socialistiska ungdomsklubbarne fortsatte med energi och hänförelse att utbreda de försvarsnihilistiska och antireligiösa idéerna.

I ett kommande nummer skall jag berätta något om hur den socialistiska ungdomsrörelsen växte o. utvecklades och om hur den påverkade hela den svenska arbetarrörelsen.

Axel Holmström.

—oo—

SOCIALA JORDFRÅGOR.

Vem bygger billigast storbrukaren eller småbrukaren?

Det är en gammal refräng, att byggnader och anskaffandet av redskap blir ofantligt mycket dyrare för småbruken än för storgodsägaren. Det står att läsa i nästan alla större agrariska läroböcker. Det står också i H. Juhlin-Dannfelts "Sveriges lantbruk", att en småbrukare på 10 tunnland", behöver lika stora hus som den som brukar 30—40 tunnland, och säger Juhlin-Dannfelt, "liknande är förhållandet med alla slags omkostnader." I samma anda skrev också C. G. T. Wickman i en broschyr, "Lantarbetarna och socialismen". Och på samma sätt skrev en gång en författare i en artikel i "Stormklockan" betitlad "Fabians 50,000 småbruk". Förf. gjorde sig lustig över att det för 50 tusen småbruk behövs 50,000 stugor, stallar, plogar, harvar o. s. v. Det är alldeles bakvänt menade förf. och ansåg i stället att man skall: "Slå ihop åkertegarna och driva kooperativt jordbruk, det är den enda lösningen av agrarfrågan". Det var rysligt kvickt det. Men även om mannen menade allvar, så behövs det i alla fall nya byggnader även till kooperativt jordbruk ty de skola naturligtvis skötas bättre än de privatkapitalistiska, folket skall bo bättre, jorden skall tvingas avkasta mer, kreatursantalet skall ökas och stallarna byggas ut eller hur? Då ha vi i alla fall frågan om vilket som blir billigast, att bygga åt småbruk, privata eller kooperativa, att besvara.

Det allmänt karaktäristiska för alla lantbruksbyggnader är att de äro låga, huvudsakligen envåningshus. Detta av lättförstådda själ. Kreaturen tycka nämligen inte om att springa i trappor eller åka i hiss. Att bygga bostäder eller lagerrum ovan stallarna är även olämpligt, ty dels äro dunsterna som stiga upp ur stallarna synnerligen genomträngande, varför man måste bygga kollosalt starka och tjocka stockverk eller trossbottnar, vilket ju blir dyrt, dels är det ju en allmän regel att man till stallar skall ha lätta och genomluftningsbara tak. Om vi taga hänsyn till detta, och därtill även inse, att 100 kreatur i ett stall behöva ungefär samma ytutrymme som 100 kreatur i tio stallar om vardera 10 kreatur, så kunna vi snart finna, att kostnaderna bli inte mycket större för byggandet av 10 småbruk à 10 hektar än för ett gods à 100 hektar. Dette om man räknar rent teoretiskt. I praktiken kommer emellertid en hel mängd små faktorer som bidraga till att "den lille" verkligen bygger billigare än "den store". Han kan nämligen själv deltaga i en hel mängd arbeten, i varje fall hantlangningsarbeten. De insatser "den lille" på detta sätt presterar, kan aldrig den privata storgodsägaren, det kooperativa företaget eller, och kanske allra minst, staten frambringa. Utom detta ha vi ännu en stor post att skriva upp på storföretagets utgiftssida: arkitekter, bokhållare, basar, förman, kontrollanter o. s. v.! — Beträffande byggnadernas underhåll, ställer det sig också billigare för småbrukaren. Orsakerna ligger däri, att småbrukaren sköter sina hus bättre, och uppstår en liten skada, kan man omedelbart reparera den, så att den inte blir för stor och dyrbar. Ett oändligt antal små faktorer kunna räknas upp till småbrukarens ekonomiska fördel, och lägger man ihop dessa faktorer, så visar det sig, att de stores stolta teorier falla omkull inför de smås praktiska verksamhet.

Men de 50,000 plogarne och de 50,000 harvarne o. s. v. då? Det ser ut som om förf. i Stormklockan möjligen läst Karl Kautskys "Die Agrarfrage", men satt tre nollor efter Kautskys siffror. Kautsky skriver sid. 94 nämligen följande: "Medan 50 bondehemman behöva 50 plogar, 50 harvar, 50 vagnar o. s. v. behöver storgodsägaren mycket mindre, kanske blott en tiondedel av detta antal." Jag är fullt övertygad om att Kautsky är lika snillrik som förf. i Stormklockan och att både K. och den senare tro sig med denna påpekning gjort en fingervisning om hur sociala besparingar inhöstas. Om vi antaga att en bonde med 10 hektar åker klarar sig med en plog. en harv, en vagn o. s. v. så skulle en godsägare, som äger 500 hektar åker, enligt Kautskys uträkning, klara sig med 5 plogar, 5 harvar, 5 vagnar o. s. v.!!!

Ack, jag tror, att storgodsägaren fick gno bra längre med sina 5 plogar, innan han fick åkrarna plöjda.

(Ur egen praktik kan jag anföra ett gods på 250 hektar, där det fanns 12 svängplogar, 11 hjulplogar, 6 fyrskäriga skumplogar. D. v. s. 29 plogar, eller en plog på mindre än 9 hektar. Dr Guido Krafft meddelar i sin "Lehrbuch der Landwirtschaft", 10:de uppl. 1918 upplysningar om ett modernt tyskt gods på 500 hektar, där man använde 45 plogar, d. v. s. en plog på 11 hektar.)

Nu menar förvisso förf. i Stormklockan att man på amerikanskt manér skall sätta dit en elektrisk plog på 50 hästkrafter, varav framgår att han allt för dristigt pratar om saker, som han inte satt sig in i. Det har också varit mig förunnat att arbeta vid jordbruk i Amerika fast jag har min längsta praktik från Danmark o. Tysk-

land. Men man skall tala om var sak för sig. Det är nog gott att agitera för användandet av dubbelplogar här i Sverige och jag har gjort det både i praktiken o. i långa tidningsartiklar, men man måste erkänna, att i Amerika gå många tusentals bönder än i dag bakom enkelplogar och vad Tyskland beträffar äro motorplogar o. d. inte alls så allmänna, och utvecklingen går hän mot deras avlösning. Härmed intet ont sagt om den elektriska driften. Men det är långt dit och kommer att kosta mycket innan vi få den lovvärda elektrifieringen rationellt genomförd. Under tiden "stå tusentals plogar o. rosta längs alla åkrar i landet", för att tala med Rösiö. För övrigt ligger elektrifieringens stora ideal just däri, att den skall förse även det minsta jordbruket med kraftmaskiner. Små elektriska plogar, som luckra minsta vrå, det b.ir detta lands välsignelse! Vi kunna avsluta betraktelsen över redskapens ekonomiska förhållanden vid det lilla eller stora jordbruket med följande ord av D:r Stumpfe i en avhandling om småbrukarnes konkurrenskraft gentemot storgodsägarnas: "Om vi betrakta denna fråga något närmare, så finna vi beträffande sådana redskap som plogar, harvar m. m. och mindre handredskap, att har bondgården på 75 tunnland 2—3 plogar, så har storgodset på 750 tunnland 20—30 plogar, och på samma sätt förhåller det sig med de andra små redskapen. *Det förekommer faktiskt inte någon merbelastning av inventariekapitalet vid smådriften i förhållande till stordriften.*" Beträffande förhållandena med större maskiner, tröskverk, såningsmaskiner, har vi ju nyss talat därem

Beträffane djurens *bostadsfråga* så är det en stor faktor, som borde vara varnande nog för att bygga stora stallar med många djur i, nämligen epidemiska sjukdomar. Denna fara växer i geometrisk progression med antalet sammanförda djur, och vid moderna storgods gör sig en strävan gällande att bygga stallarna i flera och mindre grupper. Men beträffande människornas bostadsförhållanden, så har naturligtvis Kautsky rätt, när han bevisar att storbrukaren bygger billigare än småbrukaren. "Jämföra vi ett stort gods, som omfattar lika mycket som 50 små bondställen, så har vi här *ett* kök med *en* spis, där 50 kök med 50 spisar. Här bliva om vintern kanske 5 bostadsrum uppvärmda, där 50. Här blir fotogen, kaffé och margarin inköpt i stort, där i smått o. s. v." Ja, han är sannerligen dråplig den gode Kautsky! Vilken logisk, kommunistisk skärpa! Och jag har ju flerfaldiga gånger sett det i verkligheten. På stora gods där drängar och daglönare bo i baracker. Är detta även det kooperativa storbrukets socialdemokratiska förutsättningar, ja då är småbrukaren dömd till "naturlig undergång"! Men varför inte sammanföra karlar och kvinnor i ett enda stort rum, där man äter o. slevar i sig ur en och samma gryta? Så blir det ju åtminstone konsekvens i den kooperativa kommunismens socialekonomiska idealsamhälle. Fast jag går hellre en "naturnödvändig undergång" i egenskap av självständig husfader till mötes. Ty så mycket tror jag inte på kvinnorna, fast jag eljest förstår att värdera en kvinnas ekonomiska sinnelag.

Forts.

.....

Månadsuppgift för trädgården.

Maj.

Krukväxter tillsläppas denna månad rikligt med luft, vattnas tillräckligt, översprutas om aftonen med vatten om dagen varit klar.

Drivbänkar läggas nu för senare meloner och gurkor som icke kunna odlas i list.

Plantor i bänk, avsedda till utplantering, måste nu "skolas", "luftas", "avhärdas" o. s. v.

Sådd av frö på kalljord. Ärter, spenat, sallat o. d. sås i ett par omgångar med 2—3 veckor mellanrum. Mot slutet av månaden sås turkiska bönor, indiansk krasse, pumpor o. d.

Potatis, sättes mellan 5—20 maj.

Utsättning av plantor. Lövkojor under förra hälvten av månaden. Astrar, lök, kål etc. under slutet av månaden.

Trädgårdssmultron planteras i slutet av maj.

Pepparrotstänger utläggas.

Spalierträd befrias från täckningen, men skyddas om nätterna så länge frost kan befaras.

Infattningar av armeria, bellis, timotej, isop, lavendel etc. planteras.

.....

Kommissionärer och läsare!

Skaffa Moderjorden annonser om idella föreningars sammanträden, fäster m. m.

Mötesannonser införas för billigt pris.

Exp.

Till våra läsare o. kommissionrer!

På grund av flera orsaker bl. a. redaktöres avflyttning till Stockholm ha vi denna gång sammanslagit april- och majnumren. Priset blir alltså 30 öre. Redovisas med 24.

Den 1 juli stundar nytt halvår. Alltså hava våra halvårsprenumeranter att vänta endast ett nummer till efter detta. De som hava tidningen kär böra komma ihåg att i tid förnya prenumerationen. Dessutom vänta vi att alla meningsfränder upptaga en kraftig kampanj för att skaffa oss många nya prenumeranter.

Även räkna vi med att få nya kommissionärer och att gamla kommissionärer skola höja sina upplagor. Kom ihåg att varje kommissionär som redovisar för 100 ex. erhåller en präktig bok som premie. Vi ha flera kommissionärer som redan grundlagt ett bibliotek av premieböcker och de äro mycket förtjusta över resultatet.

Alltså: Till kamp för social kunskap och befrielse, genom

Moderjorden.

Kom ihåg att skriva tydliga adresser på alla slags order. På postanvisningar skall man tydligt och klart på kupongen sätta ut:

1) Beloppet;
2) Datum;
3) Avsändarens namn;
4) Vad pängarna avse, om det är redovisning för den eller den månaden, antal exemplar o. s. v. Minst 20 proc. av kommissionärerna slarva med detta.

Alla överblivna tidningar skola returneras på grund av att vi av vissa nummer sålt slut. Kommissionärerna skola bemöda sig om att hålla tidningarna så snygga som möjligt, emedan många läsare låta bindå in sina tidningar.

I nästa nummer skola vi införa en ful lista upptagande namn och adress på alla dem som icke redovisat. När vi arbeta utan att fordra någon ersättning, ha vi rätt att fordra att kommissionärerna äro ordentliga. Falska kommissionärer vålla oss större förluster än de som inte alls rekvirerat några tidningar.

Expeditionen.

Varje läsare av
MODERJORDEN
bör kunna skaf a minst en
ny prenumerant.

Kamrater!
Meddela oss adresser på
vänner och bekanta till
- vilka vi kunna sända -
MODERJORDEN

Reflektionsberättelse

av Oscar Ödman

Regnet piskade mot rutorna o. stormen ryckte och slet i den bräckliga bolagsbaracken.

Vid ett grovt tillyxat bord på en vindskupa, satt en ung man och läste en bok av Peter Krapotkin.

Efter en stunds läsning reste han sig upp och gick bort till väggen, där hans rock hängde och tog fram en cigarett som han tände och återvände sedan med dröjande steg till sin plats vid bordet. Han lutade sig tillbaka mot ryggstödet under det ett hårt drag syntes över hans ansikte o. händerna knötos som i vrede.

"Förbannade dårar", mumlade han, "när skola arbetarna vakna?"

"Huru länge skall borgardömet ensamt få behärska världen och ha mänsklighetens väl och ve i sin hand"?

"Huru länge skola arbetarna som en intetsägande massa, låta forma sig i kapitalistsamhällets profithungrande järnhand?"

"Och huru länge skall den lilla grupp som nu uppehåller arbetarrörelsen kunna fortsätta med sitt heroiska arbete — — —?"

Det hördes skratt och stoj i trapporna och in kommer mannens bror och en vän.

"Tjänare Viktor", säger vännen varefter de båda slå sig ned i sängen mitt emot Viktor o. stämma upp den senaste slagdängan: "Ska vi inte gå å jazza och skaka alla sorger av — — —."

Viktor lade armarna i kors över bröstet och betraktade de båda männen. Typer som man möter överallt i denna, på urartad nöjeslystnad, så rika tidsålder.

När slagdängan var slut försökte Viktor att inleda ett samtal med de båda männen, om de senaste lönereduceringarna och vilka medel som borde användas för att förhindra en en ytterligare reducering, eller eventuellt höja den nuvarande usla lönen.

Det blev tyst en stund och det märktes tydligt att ämnet var otrevligt för de båda nöjeslystna arbetarna.

Viktors bror tar till sist ordet med ett: "Tja, det har vi väl ingenting att göra med, vi betala vår kontingent till fackföreningen och går på deras möten; något annat vet jag inte — — —."

"För övrigt gör väl förbundsstyrelsen så gott den kan, så vi kan väl inte göra någonting"

"Ja — men" invände Viktor "det räcker ej med att betala kontingenterna och tro på förbundsstyrelser?

Det fordras allt någonting annat för att förbättra arbetarnas ställning. Nu har vi betalat kontingenterna och trott på förbundsstyrelser i nära trettio år, men förhållandena nu äro inte ägnade att bevisa, att vi har använt de rätta medlen, i den strid som rasat. Tvärtom säga förhållandena nu att vår taktik i kampen för en bättre existens ej varit den rätta. Men | det är så lättvindigt och bekvämt att vältra allt ansvarsbetungande arbete ifrån sig, med att man betalat kontingenten.

Låt mig ställa en fråga till Eder: Äro ni på det klara med, att detta samhälle ej tillgodogör sina medborgares behov, utan brister på en oerhörd mängd av områden? Och vidare: har ni av detta lärt, att ett omdaningsarbete till bättre förhållande är nödvändigt, och betänkt vilka medel som måste användas under denna omdaningprocess samt vilken insats den enskilde arbetaren måste göra i och för samhällsomdaningen?"

Det inträdde åter en pinsam tystnad och det syntes att samtalet var otrevligt för de båda "ska vi inte gå å jazza"-typerna och vännen till Viktors bror avspisar Viktor med orden:

"Det angår oss inte, vi ha inget intresse av så'na där saker." Och därmed reste de sig demonstrativt båda två och gingo bort till väggen där en liten spegel hängde och ordnade framför denna sina dräkter, ty klockan var i det närmaste nio och då öppnas dörrarna till dårskapens förlovade palats, nämligen Folkets Hus. Dit skola våra "socialister" gå för att frambringa "modern konst".

Efter att ur ett skåp ha framletat, bland paltorna och trasorna en liter brännvin, som Viktors bror omsorgsfullt dölj de under överrocken, gingo de båda till danslokalen, som ligger en fem minuters väg från Viktors barack.

När de gått, blev det tyst igen blott regnat fortfor att piska mot fönstret.

Viktor lutade huvudet tungt i handen, då han i tankarna, genomgick det första resonnemanget.

Alltid samma gamla slagord. Betalda kontingenter, fullgjorda plikter. Och det värsta är att organisationerna i gemen ej kräva så värst mycket mer av sina medlemmar.

Resultatet av ett sådant arbetssätt är ju klart och tydligt...

Det tunga o. mödosamma bildningsarbetet, mötes av stor oförståelse av den enskilde arbetaren.

Det kan väl knappast förnekas att agitationen för organisationerna i sig själv har en fostrande betydelse på individen. Men agitationen för fackföreningarne är många gånger löjeväckande. Resomanget är vanligen detta: "gå in i fackföreningen så får du understöd när det blir strejk — —."

Det kan ju invändas, att detta är enda medlet för att få oförstående arbetare in i organisationen och att sedan de kommit in, ett fostringsarbete kan vidtagas.

Men detta förekommer ytterst sällan inom organisationer av äldre former.

Medlemmen går blott in i föreningen och får sin bok, vari det första och högsta budet är: "Betala kontingenten punktligt."

Här kanske en av orsakerna ligger till att arbetarna omfatta det värkliga bildningsarbetet med så litet intresse.

Organisationerna som de tillhöra och samhället som de leva i, fordra ej någon kunskap av vikt.

Samhället fordrar, att jag som barn skall gå i skolan, som i mig inympar undergivenhetens och självförnedringens frö; och vidare att jag som halvuppväxt skall börja i grottekvarnen och framskapa ekonomiska värden, som man stjäl ifrån mig samt att jag vid en bestämd ålder skall inställa mig till undersökning, huruvida jag är duglig att mörda mina bröder i Kristus, och om så är fallet, utan att mucka, på exercisplatsen få inprintat huru detta mördande skall göras effektivt.

Och om jag letat fram något av det goda, som religionen trots allt har, och gjort detta till ett rättesnöre för mitt liv, så att jag skulle anse mördandet vara i hög grad komprometerande för en mänsklig varelse som lever i en *kristlig* stat, och om jag handlar så som min lära föreskriver, då är ögonblickligen den av Gud helgade staten framme, med sitt djävulska rättsväsende och förklarar att jag är en för samhällets liv och egendom högst farlig person. Och resultet blir att jag inburas i ensam cell, där kärleken och äktningen för livet skall ur mig bortarbetas och ersättas av en kadaverlydnad som möliggör militarismen och mördandet, och alla andra sociala orättvisor som begås i detta välordnade och av borgerliga skalder högt beprisade kultursamhälle.

När skall en ändring inträffa i samhällsmedlemmarnas tänkande och handlande?

En förändring som omöjliggör sådana förfärliga brottsligheter som bli begångna i våra dagar.

När, när, mumlar Viktor, medan en tung suck banar sig fram över hans läppar.

Men, tänkte han vidare, allt detta är för längesedan konstaterade fakta, som här återupprepas.

Det arbete som förestår är att göra dessa fakta så tydliga som möjligt för arbetarklassen, så att denna inser sin uppgift.

Till detta arbete fordras upplysning! Upplysning!

Detta är ett verksamhetsfält varå alla arbetarnas krafter måste tagas i anspråk. Arbetarorganisationerna måste göras till riktiga upplysningshärdar, där ett annat bud än "betala din kontingent punktligt", är det högsta, nämligen detta: individernas höjning i moraliskt och intelektuellt avseende.

Dessa tankar stärka Viktor i hans uppfattning om broderskapslärans seger över låg egoism, råhet, fördummelse och penningdyrkande.

Han reste sig upp och gick fram till ett skåp som han öppnade och därur framplockade en del litteratur, som han beslutar gå till Folkets Hus för att sälja för att därigenom sprida upplysning om de idéer, som han själv anser vara rätta.

Viktor hade varit i jazzlokalen med litteratur till försäljning många gånger förut, men framgången hade ej varit synnerligen stor. Men, en bok här o. en broschyr där, kan ju alltid hava något gott med sig.

När Viktor hade slagit in litteraturen i en paket som han tog under armen, begav han sig iväg till Folkets Hus.

Men denna dag skulle han få se vilket svårt arbete han av pliktkänslan blivit tvingad deltaga uti.

När han gått ett litet stycke av vägen, hörde han rop o. vilda skrän från en hop människor.

När han kommit intill personerna igenkände han tydligt logekamraten o, klubbkamraten, hans gode vän och idéfrände, Konrad Gustavsson, som dödfull försökte förklara för en av sina arbetskamrater att denne är en "bondtjuv".

Och när ordets makt ej gör sig nog starkt gällande, tillgripes knytnävarna och slagsmålet, som de sensationslystna människorna stannat och väntat på, kommer igång.

Viktor försvann obemärkt från skådeplatsen, där en logekamrat, som brutit sitt löfte, och samtidigt socialist som många gånger talat om arbetarnas förbrödning, nu inför en tvivelaktig publik som bäst håller på att mörbulta sin närmaste kamrat på arbetsplatsen, under rusets djävulska inflytande.

Viktor var nu inne i Folkets Hus, där halvklädda kvinnor och rusiga män krama varandra i de mest vidriga danser.

Vilken avskräckande syn, för en verklig skönhetsälskande naturmänniska. Men här var ej tid för moralisk indignation, utan strax till verket med litteraturförsäljningen.

Viktor är en energisk natur som ej släpper en person i första taget och på ett lättfattligt sätt förklarar han studiernas nödvändighet för arbetarna.

När han efter två timmars förtjänstullt arbeta lämnar lokalen, hade han sålt en bok samt ett tiotal broschyrer om syndikalismen och anarkismen.

"Det är alltid något", mumlade Viktor, när han i natten begav sig hem, varvid han gav sig själv det löftet, att trots hårdnackat motstånd från både kapitalistsamhället osh klassbröders sida, och trots idéfrände som blivit avfällingar, kämpa striden till ett lyckligt slut.

—oo—

JAG SKULLE GRÅTA...

Jag skulle gråta om jag trodde
att bakom döden låg en pina lång;
där mörka avgrundsmakter bodde,
som stämde tandagnisslets sång,
— att anden efter döden evigt vore slav
och ständigt vore fridlös, se'n stoftet gömts i grav.

Jag skulle gråta om jag visste,
att bakom himlen fanns en himlafröjd,
om vilken människosläktet ginge miste,
på grund av kärlekslag från himlens höjd.
— En lag, som åt ett fåtal ger himlanådens frid,
man milliarder andra, marterar i all tid.

Jag skulle gråta om jag kände,
att i mitt inre dolde sig en Gud,
som icke hoppets stilla solsken tände,
och skrev för hela livet sina kärleksbud —
Som tusen gånger bundra och fyrtifyra gav
en fördel framför andra, att krypa ur sin grav.

Jag skulle gråta om jag tänkte
mig döden som en kvalfull mardrömsnatt,
den icke vila åt min ande skänkte
sen stoftet uti jorden blivit satt —
Om icke genom molnen jag kunde solen se,
som ledning genom mörkret i livets väl och ve.

Jag skulle gråta om jag drömde,
att kärleksguden byggt ett paradis,
som avundsjukt han likväl gömde
i nattsvart mörker, bakom evig is —
att där blott några andar fått sitt bo
till lön för att de levat i blindhet för sin tro.

JOHN FORSLUND.

Protest mot Moderjorden.

Medan hundratals personer ur olika läger uttalat sig sympatiskt, berömmande och lovordande om Moderjorden har Folkets-Husföreningen i Grängesberg uttalat sin skarpaste protest mot tidningen.

Medan alla möjliga tidningar haft goda och rekommenderande anmälningar om Moderjorden och förklarat den fylla en stor uppgift protesterar några intellektuellt mindervärdiga individer i Grängesberg. Organ som strängt taget skulle vara våra motståndare ex. Nya Folkets Röst och Stormklockan hava haft på det högsta lovordande notiser om Moderjorden. H. F. Spaak profeterar i Stormklockan att Moderjorden blir en svår konkurrent till, som han säger "den obskyre Studiekamraten". Men Folkets-Husföreningen i Grängesberg måste vid sitt senaste årsmöte uttala sin protest. Det var med anledning av vår artikel om Folkets Hus i förra numret. Protesten tillkom sedan de flesta mötesdeltagarna avlägsnat sig och det var föreståndaren vid koop. affären Thor, som föreslog protesten. Och vad han föreslår, sväljes av de trogna utan att de blinka. Härmed har föreståndaren herr Holmberg kastat en stridshandske och jag skall upptaga den.

Det är skillnad på min och Holmbergs ställning. Jag arbetar fullständigt gratis för Moderjorden och dess ideella kamp. Jag har utan några som hellst egoistiska intressen nedlagt en hel del arbete även för Folkets-Husföreningen i Grängesberg. Holmberg är ingenting annat än en pänninge- och maktlysten person. Men krukan går så länge, att hon spricker — —. Det är mig fullständigt likgiltigt vad medel Holmberg tänker använda sig av i kampen mot mig och Moderjorden, ty varken jag eller tidningen äro beroende av Holmberg. Att Holmberg nekat annonsera i Moderjorden, som i Grängesberg säljes i flera ex. än någon av platsens tidningar, medan han annonserar i en privatkapitalistisk tidning, som säljes endast i ett tiotal exemplar betyder ju mindre. Holmbergs fall är i alla fall givet. Sådana där människor som sakna allt vad ideella sinnen fordrar, som sakna allt vad hut heter och som bara drives av personlig vinningslystnad skall man inte argumentera med. De klubbas ned. I detta fall blir det dock inte jag som sköter klubban.

Eug. Albán.

Biförtjänst

erbjudes driftiga personer genom försäljning av

Trädgårdsfrö

mot hög rabatt.

Provsats för 30 kr. expedieras franco post vid insändande av 15 kr. i postanvisning. Begär prislista. Bliv återförsäljare.

Tillskriv

A. Ströms Fröhandel
Grängesberg.

HYGIENISKA VAROR
(alla slag)

rekvireras bäst från

FIRMAN

Humanita

Box 342. Stockholm 1.

Billigaste priser.
Begär prisuppgift.

OBS.! Postboxfirmor kunna föra lika goda varor som de som hava affärslokaler. Å order som uppgiva Moderjorden som annonsorg. överlämna vi 5 proc. till Moderjorden. Kvitto härå kan av rekvirenten begäras.

MODERJORDEN
ORGAN FÖR SOCIAL KUNSKAP OCH BEFRIELSE.

Prenumerationspris:
Helt år kr. 1:75, halvår 90 öre. Lösnummer 15 öre.
Utkommer en gång i månaden.

Expeditionens adress: Postfack 1, GRÄNGESBERG
Expeditör: ALBIN JANSSON.

Redaktör: Eugen Albán.
Adress: Fack 209, STOCKHOLM 2.
Telefon: Norr 25703.

GYNNA VÅRA ANNONSÖRER I LUDVIKA!

LUDVIKA EXPRESS
Stadsbudskontor. Innh.: And. Albrektsson. Tel 469.
Verkställer flyttningar. Utför alla slags godskörningar.
Budskickningar. Emballeringar. Packningar.

Gör ett besök! **CYKLAR, BARNVAGNAR, DÄCK, SLANGAR** Rikstel. 107
samt **Cykeldelar** till humana priser
ERIKSSON & OLSSON - - - LUDVIKA.

Alla sorters Trädgårdsfrö
köper Ni förmånligast hos
Hilmer Bergman, Ludvika - Tel. 276

ARBETARBODEN - LUDVIKA
är där man gör de absolut billigaste inköpen
Hattar, Mössor, Arbetskläder, Damunderkläder, Reseffekter, Regnkappor och Korta varor
PERSSONS HUS, STORGATAN. TELEFON 531

Gå till Parkkaféet, Ludvika
God och vällagad mat, fås billigast hos mig.
Middagar från kr. 1: 50. Kaffe, läskedrycker,
smörgåsar m. m. serveras.

S. DAHLBERGS Charkuteriaffär
Rikst. 497
LUDVIKA
DAGLIGEN FÄRSKA MATVAROR.

Kontrollerade GUMMIVAROR
får den som rekvirerar från mig.
Provsändning kr. 3: —
LIVMODERSPRUTOR, SKÖLJKANNOR LIVMODERSPEGLAR
SONDER m. m. fås snabbast från
"EFFEKT" Ludvika. Fack 46.

GYNNA VÅRA ANNONSÖRER I GRÄNGESBERG!

När Ni beställer Sommardress
gå till
John Svenssons Eftr. Herr- & Damskrädderi, Grängesberg
BILLIGA PRISER! SOLITT UTFÖRANDE!
Rikstelefon 110

ORDENSKAFÉET
GRÄNGESBERG
Rekommenderas

Namnsdags- Födelsedags- Blommor
TRÄDGÅRDSFRÖ
TRÄD OCH BUSKAR
ROT o. GRÖNSAKER
PRIMA VAROR. BILLIGA PRISER i
Almqvists Frukt- o. Blomsterhandel, Grängesberg Riks 129

Arv. Fredrikssons Skrädderiaffär
Blårns Grängesberg Tel. 137
REKOMMENDERAS
Nyheter för våren och sommaren nu inkomna.

HEMBAGERIET
NORRA BERGET
GRÄNGESBERG
REKOMMENDERAS
Obs.! Friluftsservering öppnas 1:sta Maj

Ad. Blomquists Fotografiatelier
Rekommenderas
Stilfulla förstoringar samt framkallning och kopiering till amatörer utföres omsorgsfullt

FOTO- ARTIKLAR OCH KAMEROR
köpas bäst i
Levins Ur- & Guldsmedsaffär
Grängesberg

Damer o. Herrar!
För våren och sommaren har nu inkommit stor sortering av Hattar - - och Mössor - -
Leander Janssons Hatt- & Mössaffär
Grängesberg

All slags litteratur
Musikalier, Kontors- o. Skolmateriel, Pappersvaror, tidningar
— i —
Signe Granstedts Bokhandel
Grängesberg

FRUKT, GRÖNSAKER
KONFEKTYRER
SAMT ALLA SLAG AV
TRÄDGÅRDSFRÖ
köper Ni bäst och billigast i
K. A. Hjälms Fruktaffär
Blårns GRÄNGESBERG Riks 63

ALLA SLAGS TRYCKSAKER beställas i alla avseenden fördelaktigast hos **GRÄNGESBERGS TRYCKERI**

Sexuell upplysning.

(Denna spalt kommer att fortlöpa i alla nummer och står öppen för meningsutbyte. Endast korta, koncentrerade inlägg beaktas.)

Stillande av omättliga blödningar.

Alltför ymniga blödningar, framkallade av förlängd eller onormal menstruation eller andra livmoderflytningar stillas medelst *tamponering*. Kunskapen om denna tamponering är mycket viktig för de kvinnor som ha långt till en läkare eller annan sjukvårdare.

Om det blir nödvändigt att hämma blodflödet, så rengöres slidan med en tampon och befrias från blodklumpar med kallt vatten. Därefter sätter sig kvinnan på sängkanten; med åtskilda ben spänner hon fötterna mot två stolar och drar underbenen intill överbenen samt lutar ryggen och skuldrorna bakåt mot en kudde. Det är nu bäst att en annan kvinna för in en *livmoderspegel*. Denna skall först värmas lite, så att den ej kännes kall, och på utsidan bestrykas med lite glycerin. Med högra handen fattar man spegelns mynning och medan vänstra handen håller blygdläpparna åtskilda skjutes spegeln med mjuka rörelser så djupt in i slidan som möjligt, d. v. s. tills livmodermunnen visar sig i spegelrörets mynning. Är spegeln väl och rätt plaserad så för man ned tamponen djupt in i spegelröret tills den trycker mot livmodermunnen. Tampon är en av vadd (köpes på apotek) kägelformig kompress. Tamponen beströs före införandet med alun- eller tanninpulver. När man icke att med fingret trycka in tamponen får man taga en liten stav med rund spets till hjälp. Sedan den första tamponen lagts in skjuter man in fler och fler allt under det man försiktigt och sakta undan för undan drar ut livmoderspegeln, till dess hela slidan är fylld med vaddtamponer. När blodflödet upphört och man är säker på att detamma hämmats, så tar man försiktigt bort de sist instoppade tamponerna, endast en efter en. Ser man inga tecken till nytt blodflöde, fortsätter man tills sista tamponen är avlägsnad, (tamponen skall vara försedd med en mjuk tråd). Varsamhet, renlighet, lugn och ordentliga apparater!

Livmoderspegeln skall alltid finnas i huset och vara av lämplig storlek. *M. J.*

Andra upplagan har nu utkommit av

ARBETARHEMMEN MED DE MÅNGA BARNEN.

Barnalstringen betraktad från arbetarklassens egen synpunkt av

CHR. CHRISTENSEN.

Pris: Häftad kr. 1:75, inbunden kr. 3:25.

KAPITELRUBRIKER:

Det sexulla förebyggandet och överklassen. — Den moderna malthusianismen. — Men är du fattig? — Varför? — Barnen. De dödsdömda. Lille Jakob. — Barnen och könsfrågan. — Ungdomen. Mannen. Kvinnan. Skökan. Barnamörderskan. Den ogifta fabriksarbeterskan. De som bli gifta. — Äktenskapet. — Varför böra vi då förebygga en för långt gående barnalstring? — Könssjukdomarna. Det sexuella förebyggandet som ett socialt spörsmål. — — M. m.

I Danmark har "Arbetarhemmen med de många barnen" utgått i 8 upplagor. Då den svenska upplagan utkom 1914, slutsåldes den på kort tid. Boken har sedan dess varit mycket efterfrågad.

Se här några citat ur pressens enhälligt berömmande omdömen:

"Varje man och kvinna borde äga denna bok." *Arbejderbladet*

"— — — boken är i vissa avseenden en av de egendomligaste böcker, som skrivits om könslivets stora problem, och kan utan överdrift göra anspråk på det största intresse." *Dagens Express*

"Har man läst boken; gripes man av ett brinnande begär till att sprida ut boken bland arbetarklassens stora massa. Måtte dessa rader få dig att inse att boken har ett bud till dig och dina klasskamrater, såväl män som kvinnor.
Läs därför boken och hjälp till att sprida den." *Solidaritet.*

"Det är en bok för alla, som här föreligger, översatt från danskan och som borde läsas av ung och gammal och i synnerhet av föräldrar. Med ett fruktansvärt allvar behandlar författaren könsproblemet och manar människorna till ansvar vid alstringen. Inte ur böckerna har han hämtat sina tankar, nej, livet har påtvungit honom dem; och det är inte en läkares mer eller mindre förbehållsamma ord utan en proletärs osminkade predikan för proletärer.
Vådorna av en oreglerad barnalstring skärskådas ur en mångfald synpunkter: ur ekonomisk, fysisk, moralisk, intellektuell, erotisk o. s. v. fint och förståeligt och strängt allvarligt, att ingen lämnas oberörd. Mot kyrkan och läkarna vänder sig även förf. i berättigad harm. Kort och gott: boken är både bra och behövlig."" *Brand.*

"Vi ha under många timmar hållit i vår hand en liten rar bok, en bok, som vi skulle önska se spridd i lika stora upplagor, som Strindbergs bästa böcker." *Marlefreds Tidning.*

Alla kommissionärer böra rekvirera denna värdefulla, intressanta bok. 30 proc. rabatt, 40 proc. då minst 25 exemplar rekvireras. Expedieras mot postförskott eller förskottslikvid.

AXEL HOLMSTRÖMS FÖRLAG - Hagagatan 16, Stockholm

UTSTYRSLAR FÖR NYFÖDDA

Kartonger innehållande alla beklädnadsartiklar för den nyfödde. Praktiskt! Fint och trevligt! — -- Billigt!

Sändes mot postförskott. Pris 12 kr. Extra eleg. till högre pris efter överensk.

Karin Andersson, Svartmannag. 23, Stockholm

Vad varje kvinna bör veta,

därom upplyser en i dagarna utkommen broschyr, som redogör för praktiskt och vetenskapligt beprövade skyddsmedel för kvinnor. Genom eget förutseende besparar man sig följderna av andras godtycke eller tillgjithet. Samtliga meddelade föreskrifter anbefallas av varje läkare, och broschyren gör en läkarerådfrågning överflödig för varje kvinna, som själv vill bestämma över sitt öde.

Insänd 30 öre i frimärken till porto och uppgiv postadress, så erhåller Ni i slutet, ostämplat kuvert "Broschyr N:r 37" från

A.-B. Nils Adamssons Sjukvårdsaffär, Centralgalatset. Stockholm.

Livmodersprutor

Kr. 4, 6, 9, 10 av patentgummi. Dito av metall Kr. 12 och 14. *Sondar* Kr. 2:50, *Sköljpulver* 2:50 *Livmoderspeglar* Kr. 3, 4, 5, 10. *Urinbehållare* för båda kön. kr. 15.

Gummivaror

i högsta kvalitéer. Kr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, dubbelkant. *Bråckband* alla slag. Illustrerad katalog gratis.

Sjukvårdsmagasinet "Perfekt"
Sveavägen 96 - Stockholm

GRÄNGESBERGS TRYCKERI - 1923